
Lorazepam-responstest

SPRÅKSPALTEN

OLE KRISTIAN SINDLAND

ole.kristian.sindland@helse-bergen.no

Ole Kristian Sindland er spesialist i psykiatri, overlege ved Psykiatrisk klinikk, Haukeland universitetssjukehus og ph.d.-stipendiat ved Mohn forskningscenter for psykoselidelser, Haukeland universitetssjukehus og Universitetet i Bergen.

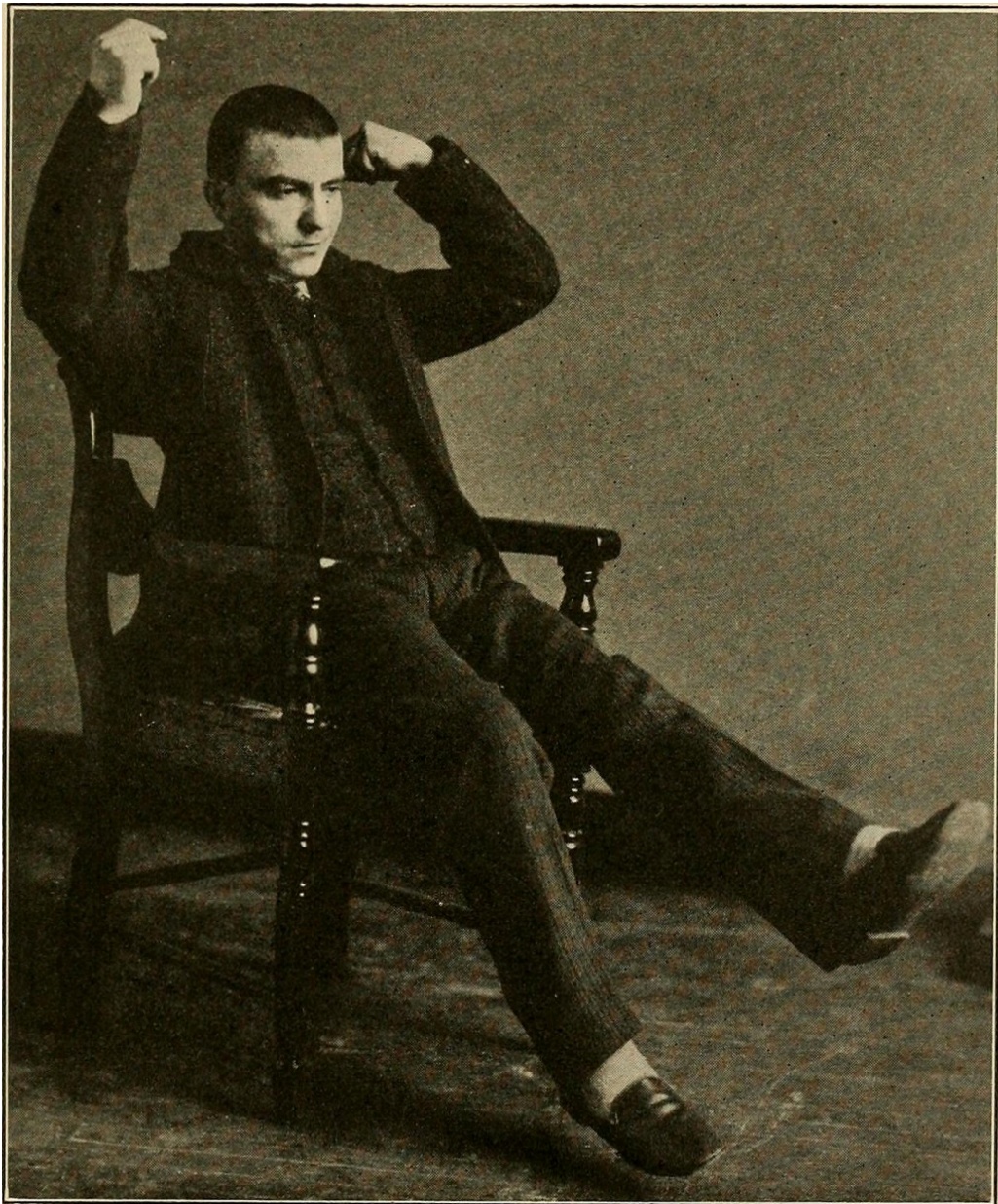
Forfatteren har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir ingen interessekonflikter.

JØRN HENRIK VOLD

Jørn Henrik Vold er ph.d., spesialist i psykiatri og i rus- og avhengighetsmedisin, overlege ved Psykiatrisk klinikk, Haukeland universitetssjukehus og seniorforsker ved Bergen Addiction Research, Avdeling for rusmedisin, Haukeland universitetssjukehus og Universitetet i Bergen.

Forfatteren har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir ingen interessekonflikter.

Vi trenger en god norsk oversettelse av det engelske navnet på prosedyren *lorazepam challenge test*.

Katatonisk tilstand. Illustrasjonsfoto: *Diseases of the Nervous System – A Text-book of Neurology and Psychiatry*, 1915. I offentlig eie

Lorazepam challenge test er det engelske navnet på prosedyren der legemiddelet lorazepam gis i diagnostisk henseende ved utredning av katatoni, kombinert med kliniske undersøkelser. Formålet med testen er å avgjøre om pasienten har en positiv respons, det vil si om det skjer en bedring av katatonisymptomene i minuttene til timene etter medikamentet er administrert enten intravenøst, intramuskulært eller peroralt (1–3). I dag finnes det oss bekjent ingen god eller allment brukt norsk oversettelse av det engelske navnet.

Interessen for katatoni har økt de siste tiårene (4). Tilstanden ble først beskrevet i 1874 av Karl Kahlbaum (1828–99), men ble i mange år feilaktig oppfattet som en underkategori av schizofreni (5). I nyere diagnostiske manualer klassifiseres katatoni som en selvstendig tilstand (6). En naturlig konsekvens av denne utviklingen er at *lorazepam challenge test* brukes oftere, særlig innen psykisk helsevern (7).

Ulike betydninger

Ordet *challenge* oversettes i substantivform oftest til *utfordring* på norsk, men *utfordring* har en snevrere betydning på norsk enn hva *challenge* har på engelsk. Denne forskjellen gjenspeiles i *Stor engelsk–norsk ordbok*, som har flere forslag til oversettelse [\(8\)](#):

- 1 utfordring, stimulerende oppgave
- 2 (om vaktpost e.l.) anrop, anropssignal [...]
- 3 (jus) anfeltelse
- 4 protest, innsigelse, innvending
- 5 oppfordring, krav
- 6 bestridelse

Disse forslagene fanger imidlertid ikke opp det som i denne sammenhengen er den viktigste forskjellen mellom engelsk og norsk, nemlig at *challenge* ifølge den autoritative ordboken *Merriam-Webster* også kan bety «the act or process of provoking or testing physiological activity by exposure to a specific substance» [\(9\)](#).

Ulike tester

I norsk medisinsk faglitteratur oversettes *challenge* med ulike ord, avhengig av hva som er hensikten med testen. Når formålet er å fremprovosere symptomer, brukes *provokasjon*, for eksempel matprovokasjon eller direkte bronkial provokasjonstest [\(10, 11\)](#). Dersom man tester et biologisk system, brukes ord som *stimulering*, *suppresjon* og *belastning*, for eksempel ACTH-stimuleringstest [\(12\)](#), deksametason-suppresjonstest [\(13\)](#) og glukosebelastning [\(14\)](#).

Ved *lorazepam challenge test* er hensikten verken å provosere frem symptomer eller stimulere, supprimere eller belastningsteste et biologisk system. Denne testen har til hensikt å fremkalle en behandlingsrespons og bortfall av symptomer. Dette kan gjerne kalles en *ex juvantibus*-tilnærming, det vil si at hvis de kliniske symptomene indikerer katatoni, kan positiv respons fra en slik test med stor sikkerhet bekrefte diagnosen.

Lorazepamtest er en kortfattet og klinisk lett anvendbar oversettelse av *lorazepam challenge test*, men sier lite om formålet med testen. Den bør derfor ikke være den alminnelige oversettelsen i faglitteratur, retningslinjer og lignende. Vi mener at den norske oversettelsen av *lorazepam challenge test* bør være *lorazepam-responstest*. En slik oversettelse føyer seg inn i rekken av presise norske oversettelser som formidler hensikten ved ulike typer *challenge tests*. Responstest er presist, angir hensikten med testen og viderefører en etablert norsk oversettelsestradisjon.

LITTERATUR

1. Suchandra HH, Reddi VSK, Aandi Subramaniam B et al. Revisiting lorazepam challenge test: Clinical response with dose variations and utility for catatonia in a psychiatric emergency setting. *Aust N Z J Psychiatry* 2021; 55: 993–1004. [PubMed][CrossRef]
2. Bush G, Fink M, Petrides G et al. Catatonia. I. Rating scale and standardized examination. *Acta Psychiatr Scand* 1996; 93: 129–36. [PubMed][CrossRef]
3. Rosebush PI, Mazurek MF. Catatonia and its treatment. *Schizophr Bull* 2010; 36: 239–42. [PubMed][CrossRef]
4. Rosebush PI, Mazurek MF. Catatonia: re-awakening to a forgotten disorder. *Mov Disord* 1999; 14: 395–7. [PubMed][CrossRef]
5. Fink M, Shorter E, Taylor MA. Catatonia is not schizophrenia: Kraepelin's error and the need to recognize catatonia as an independent syndrome in medical nomenclature. *Schizophr Bull* 2010; 36: 314–20. [PubMed][CrossRef]
6. Rogers JP, Wilson JE, Oldham MA. Catatonia in ICD-11. *BMC Psychiatry* 2025; 25: 405. [PubMed][CrossRef]
7. Hirjak D, Fricchione G, Wolf RC et al. Lorazepam in catatonia - Past, present and future of a clinical success story. *Schizophr Res* 2024; 263: 27–34. [PubMed][CrossRef]
8. Ordnett.no. Stor engelsk norsk ordbok. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag; 2025. <https://www.ordnett.no/> Lest 30.10.2025.
9. Merriam-Webster. Challenge. <https://www.merriam-webster.com/dictionary/challenge> Lest 30.10.2025.
10. Folkehelseinstituttet. Praktisk veileder i håndtering av matallergi. <https://www.helsebiblioteket.no/innhold/retningslinjer/allergologi/matallergi/utredning/matprovokasjoner> Lest 30.10.2025.
11. Nag TN, Myklebust Å. Generell veileder i pediatri: 7.5 Direkte bronkial provokasjonstesting (metakolin-test). <https://www.helsebiblioteket.no/innhold/retningslinjer/pediatri/generell-veileder-i-pediatri/7.ovre-og-nedre-luftveier/7.5-direkte-bronkial-provokasjonstesting-metakolin-test#-helsebiblioteket-innhold-retningslinjer-pediatri-generell-veileder-i-pediatri-7ovre-og-nedre-luftveier-75-direkte-bronkial-provokasjonstesting-metakolin-test> Lest 30.10.2025.
12. Løvås K, Erichsen MM, Husebye ES et al. Primaer binyrebarksvikt - årsaker, diagnostikk og behandling. *Tidsskr Nor Lægeforen* 2005; 125: 155–8. [PubMed]

13. Jørgensen AP, Tazmini K. Nasjonal veileder i endokrinologi. 1. utgave.
<https://metodebok.no/endokrinologi> Lest 30.10.2025.

14. Helsedirektoratet. Svangerskapsdiabetes. Nasjonal faglig retningslinje
2023. <https://www.helsedirektoratet.no/retningslinjer/svangerskapsdiabetes>
Lest 30.10.2025.

Publisert: 2. mars 2026. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.25.0416

Mottatt 25.6.2025, første revisjon innsendt 4.10.2025, godkjent 30.10.2025.

Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 28. juni 2026.